

Spis treści

Przedmowa	XXIII
Wykaz skrótów	XXVII
Wykaz literatury krajowej	XXXIII
Wykaz literatury obcej	LV
Część pierwsza. Zagadnienia wprowadzające	1
Rozdział I. Problem, warsztat, zamierzenie	3
§ 1. Problem: ograniczona możliwość apriorycznego wyodrębnienia zagadnienia badawczego	3
§ 2. Warsztat: metody i narzędzia badawcze	4
I. Ekonomiczna analiza prawa	4
II. Komparatystyka funkcjonalna	6
III. Metoda historycznoprawna	7
IV. Abdukcja i rozumowanie abdukcyjne	8
V. Konstytucjonalizacja prawa prywatnego	10
VI. Inspiracje w filozofii i myśli politycznej	11
§ 3. Zamierzenie: główne cele badawcze	12
Rozdział II. Zagadnienia strukturalne i zakresowe	15
§ 4. Struktura: założenia konstrukcyjne i ich uzasadnienie	15
§ 5. Zakres: zastrzeżenia i wyłączenia	16
Rozdział III. Wyjściowe ustalenia pojęciowe i terminologiczne	21
§ 6. Wprowadzenie	21
§ 7. Pojęcie członkostwa korporacyjnego	21
§ 8. Pojęcie ustąpienia ze spółki oraz prawa do ustąpienia ze spółki	24
I. Pojęcie ustąpienia ze spółki	24
II. Pojęcie prawa do ustąpienia ze spółki	25
1. „Suwerenność” i jednostronność jako istotne kryteria definicyjne pojęcia prawa do ustąpienia ze spółki	25
2. Ustawowe i umowne prawo do ustąpienia ze spółki	26
3. Ustawowe prawo do ustąpienia ze spółki w znaczeniu wąskim i szerokim	26
III. Nieład terminologiczny i usiłowanie jego przezwyciężenia ..	27
§ 9. Pojęcie instytucji prawnej	32

Część druga. Przegląd mechanizmów i praw wyjścia ze spółki w systematyce kodeksowej i pozakodeksowej	35
Rozdział I. Wprowadzenie	37
Rozdział II. Ustąpienie ze spółki osobowej	39
§ 10. Uwagi wprowadzające	39
§ 11. Ustąpienie ze spółki cywilnej	42
I. Ustąpienie w drodze wypowiedzenia stosunku spółki	42
1. Zwyczajne wypowiedzenie umowy spółki cywilnej	42
2. Nadzwyczajne (z ważnych powodów) wypowiedzenie umowy spółki cywilnej	43
3. Sposób, forma i skutek wypowiedzenia	45
II. Prawo wspólnika żądania rozwiązania spółki przez sąd	46
§ 12. Ustąpienie ze spółki jawnej	46
I. Ustąpienie w drodze wypowiedzenia stosunku spółki	46
1. Zwyczajne wypowiedzenie umowy spółki jawnej	46
2. Problem wypowiedzenia nadzwyczajnego (z ważnych powodów)	47
3. Charakter i skutki wypowiedzenia	48
II. Prawo wspólnika żądania rozwiązania spółki jawnej przez sąd	49
§ 13. Ustąpienie ze spółki partnerskiej	49
§ 14. Ustąpienie ze spółki komandytowej	50
§ 15. Ustąpienie ze spółki komandytowo-akcyjnej	51
I. Wprowadzenie, sposób regulacji	51
II. Ustąpienie komplementariusza SKA	51
III. Ustąpienie akcjonariusza SKA	54
§ 16. Ustąpienie z Europejskiego Zgrupowania Interesów Gospodarczych	54
Rozdział III. Ustąpienie ze spółki kapitałowej	57
§ 17. Zbycie całości praw udziałowych jako podstawowy sposób ustąpienia ze spółki kapitałowej	57
I. Ustąpienie ze spółki z o.o. w drodze zbycia udziałów	57
II. Ustąpienie ze spółki akcyjnej w drodze zbycia akcji	59
§ 18. Ustąpienie wspólnika na podstawie przepisów KSH o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	61
I. Wprowadzenie	61
II. Problem dopuszczalności ustąpienia wspólnika spółki z o.o. w drodze zwyczajnego wypowiedzenia stosunku spółki	61
III. Ustąpienie w drodze rozwiązania spółki z o.o. na podstawie orzeczenia sądowego (art. 271 KSH)	63
IV. Problem ustąpienia ze spółki z o.o. z ważnych powodów	68
§ 19. Ustąpienie na podstawie przepisów KSH o spółce akcyjnej	69
I. Wprowadzenie	69

II. Prawo do ustąpienia w związku z istotną zmianą przedmiotu działalności spółki (art. 416–417 KSH)	69
1. Pojęcie przedmiotu działalności spółki	69
2. Pojęcie istotnej zmiany przedmiotu działalności spółki	70
3. Szczególny tryb uchwały o istotnej zmianie przedmiotu działalności spółki	71
4. Wykup akcji akcjonariuszy niezgadających się na zmianę	74
5. Wynagrodzenie dla ustępujących akcjonariuszy	76
6. Spory na tle wynagrodzenia dla ustępujących akcjonariuszy	77
7. Statutowa eliminacja ustawowego prawa wyjścia przy istotnej zmianie przedmiotu działalności spółki (art. 417 § 4 KSH)	78
III. „Koncernowy” przymusowy odkup akcji (<i>sell-out</i>) (art. 418 ¹ KSH)	79
1. Koncepcja legislacyjna prawa odkupu w spółce niepublicznej	79
2. Przesłanki realizacji prawa odkupu	81
3. Tryb i przebieg odkupu	81
4. Cena odkupu	83
5. Weryfikacja ceny odkupu	84
IV. „Akcesoryjny” przymusowy odkup akcji (<i>tag along</i>) (art. 418 § 2b KSH)	85
1. <i>Ratio</i> i charakter prawny	85
2. Przebieg odkupu	86
3. Cena odkupu i jej weryfikacja	86
Rozdział IV. Ustąpienie ze spółki na podstawie przepisów restrukturyzacyjnych	89
§ 20. Prawo wyjścia ze spółki będącej objektem tzw. uproszczonego przejęcia (art. 516 § 3 KSH)	89
§ 21. Prawo wyjścia ze spółki w przypadku „emigracyjnej” fuzji transgranicznej (art. 516 ¹¹ § 1 KSH)	91
§ 22. Prawo wyjścia ze spółki dzielonej (art. 541 § 5 KSH)	94
§ 23. Prawo wyjścia ze spółki przekształcanej (art. 564–565 KSH)	98
§ 24. Restrukturyzacyjne klauzule wyjścia w przepisach o europejskiej spółce akcyjnej (<i>Societas Europaea</i>)	103
I. Uwagi wprowadzające	103
II. Prawo wyjścia akcjonariuszy mniejszościowych w przypadku fuzji transgranicznej skutkującej powstaniem SE (art. 16–18 SpółkaEuropU)	105
III. Prawo wyjścia akcjonariuszy mniejszościowych w przypadku zagranicznego przeniesienia siedziby SE (art. 48 SpółkaEuropU)	106

§ 25. Wyjście na podstawie przepisów szczególnych w związku z konsolidacją spółek energetycznych.	106
Rozdział V. Ochrona drobnych akcjonariuszy spółki publicznej w drodze mechanizmów wyjścia na podstawie przepisów ustawy o ofercie publicznej	109
§ 26. Wprowadzenie	109
§ 27. Obowiązkowe wezwania majoryzacyjne	111
I. Wprowadzenie.	111
II. Wzorzec w prawie UE.	113
III. Polska regulacja wezwań majoryzacyjnych	115
§ 28. „Kapitałowy” przymusowy odkup akcji (<i>sell-out</i>)	121
§ 29. Obowiązkowe wezwania delistujące	123
Rozdział VI. Miejsce praw wyjścia w doktrynie polskiego prawa spółek	129
Rozdział VII. Klasyfikacje i typologie praw wyjścia	133
§ 30. Wprowadzenie	133
§ 31. Klasyfikacja praw wyjścia ze względu na sposób ujęcia przyczyny uzasadniającej powstanie prawa	133
I. Rodzaje sposobów ujęcia przyczyny uzasadniającej prawo wyjścia	133
II. Prawo wyjścia ze spółki oderwane od przyczyny (<i>ad nutum</i>)	134
III. Prawo wyjścia zależne od zaistnienia ważnej przyczyny (ustąpienie z ważnych powodów)	136
IV. Prawo wyjścia w stypizowanych ustawowo przypadkach	137
V. Ułomność trychotomii uzyskanej według kryterium sposobu ujęcia przyczyny uzasadniającej powstanie prawa wyjścia.	141
§ 32. Klasyfikacja praw wyjścia ze względu na konstrukcję cywilistyczną	142
I. Wprowadzenie.	142
II. Prawo kształtujące	142
III. Prawo skargowe	143
IV. Skutek <i>ex lege</i> pasywności uprawnionego	144
V. Przymus kontraktowy	144
VI. Konstrukcje hybrydalne	145
§ 33. Klasyfikacja praw wyjścia ze względu na wpływ ustąpienia współnika na dalszy byt spółki	145
I. Wprowadzenie.	145
II. Aspekt negocjacyjny: prawo wyjścia <i>explicite</i> i <i>implicite</i>	147
III. Aspekt ewolucyjny: wyprowadzenie indywidualnego prawa wyjścia ze spółki z prawa do żądania sądowego rozwiązania spółki z ważnych powodów	147

§ 34. Typologia praw wyjścia ze względu na ekonomiczny charakter „rodzącego” je zdarzenia korporacyjnego	148
I. Wprowadzenie	148
II. Konsolidacja	149
1. Pojęcie konsolidacji	149
2. Koncernowe prawo do ustąpienia wspólników mniejszościowych spółki zależnej w związku z poddaniem się przez spółkę jednolitemu kierownictwu	150
3. Wyjście w związku z uzyskaniem bądź zmianą kontroli nad spółką publiczną	151
4. Wyjście w związku z istnieniem bądź powstaniem kwalifikowanej dominacji	151
III. Restrukturyzacja	153
1. Pojęcie restrukturyzacji	153
2. Fuzje i podziały	154
3. Zbycie przedsiębiorstwa bądź znaczących aktywów spółki	155
4. Przekształcenie spółki (zmiana formy prawnej)	155
5. Wycofanie z publicznego obrotu (delisting)	156
6. Rearanżacja uprawnień korporacyjnych	158
IV. Migracja jurysdykcyjna (zmiana <i>lex societatis</i>)	160
V. Przebranżowienie i reorientacja spółki	161
VI. Dezinwestycja	164
VII. Konflikt korporacyjny bądź pat organizacyjny	165
VIII. Meta-kategoria: zmiany odnoszące się do zakończenia członkostwa korporacyjnego	166
Część trzecia. Poszukiwanie kwalifikacji i rodowodu praw wyjścia w instytucjach i zasadach prawa prywatnego	169
Rozdział I. Uwagi wprowadzające	171
§ 35. Hipotezy badawcze dotyczące genezy praw wyjścia i ich związku z wybranymi abdukcyjnie zasadami i instytucjami prawa cywilnego	171
§ 36. Zasada jedności (jednolitości) prawa cywilnego	172
Rozdział II. Prywatnoprawna zasada autonomii woli stron	175
§ 37. Wprowadzenie	175
§ 38. Zasada rozwiązywalności stosunków prawnych ciągłych a zasada trwałości osoby prawnej	178
§ 39. Przymus kontraktowy jako narzędzie wyjścia	184
§ 40. „Adhezyjność” pozycji wspólników mniejszościowych	185
§ 41. Konsensualność jako przejaw prywatnoprawnej autonomii woli a większościowy tryb podejmowania decyzji korporacyjnych	187
§ 42. Wnioski	187

Rozdział III. Członkostwo w spółce w świetle istotnej zmiany stosunków (<i>rebus sic stantibus</i>)	191
§ 43. Uwagi wprowadzające	191
§ 44. Problem wpływu zmiany okoliczności na stosunek zobowiązaniowy	192
§ 45. Zagadnienia pojęciowe i klasyfikacyjne	193
§ 46. Generalna klauzula <i>rebus sic stantibus</i> w prawie polskim (art. 357 ¹ KC)	195
§ 47. Implikacje dla stosunków korporacyjnych: klauzula <i>rebus sic stantibus</i> a prawo ustąpienia współnika	202
I. „Morfologia” a „genetyka” związków między klauzulą <i>rebus sic stantibus</i> a przypadkami prawa ustąpienia ze spółki	202
II. Stanowiska doktryny w przedmiocie zastosowania klauzuli <i>rebus sic stantibus</i> do stosunków korporacyjnych	204
§ 48. Wnioski	208
Rozdział IV. Perspektywa prawnorzeczowa: ochrona własności i jej granice	213
§ 49. Członkostwo w spółce jako prawo bezwzględne	213
§ 50. Surogacja ochrony negatoryjnej przez roszczenia kompensacyjne	214
I. Wprowadzenie	214
II. Ujęcie analityczne	215
1. Stan wyższej konieczności w prawie publicznym i prawie prywatnym	215
2. Szczególne przypadki stanu wyższej konieczności w prawie cywilnym	217
3. Dozwolona uzurpacja prawa	217
4. Przymusowe znoszenie korzystania z prawa wyłącznego przez osobę trzecią	218
III. Ujęcie syntetyczne	219
1. Interes prywatny, interes publiczny i efektywność <i>Kaldora-Hicksa</i>	219
2. Ograniczenie ochrony negatoryjnej w świetle taksonomii <i>G. Calabresiego</i> i <i>A.D. Melameda: property rules vs liability rules</i>	221
§ 51. Roszczenia właściciela o wykup rzeczy w przypadkach zmian negatywnie wpływających na wartość lub sposób korzystania z rzeczy	223
I. Wprowadzenie	223
II. Ujęcie analityczne	224
1. Przegląd ustawowych przypadków prawa wykupu	224
2. Hipoteza normy prawnej będącej źródłem roszczeń właściciela o wykup rzeczy	226

3. Dyspozycja normy prawnej będącej źródłem roszczeń właściciela o wykup rzeczy	227
III. Ujęcie syntetyczne.....	228
§ 52. Wnioski	229
Rozdział V. Suplement do zabiegów porządkujących: systematyzacja według cywilistycznych „genotypów” praw wyjścia	233
§ 53. Wprowadzenie	233
§ 54. Ustawowe prawa wyjścia wywodzące się z zasady rozwiązywalności stosunków prawnych ciągłych	233
§ 55. Ustawowe prawa wyjścia mające postać szczególnej klauzuli <i>rebus sic stantibus</i>	235
§ 56. Ustawowe prawa wyjścia stanowiące przypadki surogacji ochrony negatoryjnej przez roszczenia odszkodowawcze	236
§ 57. Ustawowe prawa wyjścia nawiązujące do przypadków roszczeń właściciela o wykup rzeczy w przypadkach zmian negatywnie wpływających na wartość lub sposób korzystania z rzeczy	236
Część czwarta. Prawa wyjścia na tle systemu ochrony mniejszości w spółkach kapitałowych	239
Rozdział I. Uzasadnienie prawno-ekonomiczne dla ochrony mniejszości w spółkach kapitałowych	241
§ 58. Poziom ochrony mniejszości jako determinanta dostępu do kapitału własnego (<i>equity</i>)	241
§ 59. Teoria agencji a problemy ochrony mniejszości w skoncentrowanym modelu własnościowym	242
Rozdział II. Prawa mniejszości i ochrona mniejszości w spółkach kapitałowych	245
§ 60. Pojęcie współników mniejszościowych	245
I. Uwagi wprowadzające	245
II. Wąskie i szerokie rozumienie pojęcia współników mniejszościowych	246
III. Pojęcie „wolnych”, „niezależnych”, „rozproszonych” akcjonariuszy.....	250
§ 61. Pojęcie praw mniejszości	250
§ 62. Prawa mniejszości a prawa indywidualne	253
§ 63. Prawa mniejszości a środki ochrony mniejszości	257
I. Pojęcie środków ochrony mniejszości	257
II. Typologie i klasyfikacje środków ochrony mniejszości.....	258
1. Środki ochrony mniejszości formalne i materialne.....	258
2. Tzw. „reguły” (<i>rules</i>) i „standardy” (<i>standards</i>)	259
3. Środki ochrony mniejszości związane z uprawnieniami współdecyzyjnymi i środki związane z ochroną majątkową mniejszości	260

4. Prawa mniejszości progowe, powszechne, szczególne i osobiste	262
§ 64. Pojęcie systemu ochrony mniejszości	264
Rozdział III. Prawa wyjścia w systemie ochrony mniejszości	265
§ 65. Stanowiska doktryny na temat kwalifikacji praw wyjścia na tle środków ochrony mniejszości oraz praw wspólników	265
§ 66. Uporządkowanie praw wyjścia według typologii środków ochrony mniejszości	267
Część piąta. Wnioski stadialne	269
Rozdział I. Synteza zabiegów porządkujących	271
§ 67. Pogrupowanie praw wyjścia według wiodących kryteriów: funkcjonalno-ekonomicznego i dogmatyczno-genetycznego ..	271
§ 68. Wyodrębnienie typów praw wyjścia	274
§ 69. Różne postaci prawa wyjścia jako odrębne instytucje prawne ..	277
§ 70. Różne prawa wyjścia jako przejawy tożsamej strategii regulacyjnej	278
Rozdział II. Zagadnienia definicyjne i terminologiczne	281
§ 71. Elementy definicyjne pojęcia	281
I. Pojęcie fundamentalnej zmiany korporacyjnej	281
II. Związek z kreowaniem woli korporacyjnej	283
1. Kategoria wspólników niezgadających się na zmianę. . .	283
2. Przedłużenie „bezsilnego” głosu w postaci „ekonomicznego weta”	285
§ 72. Dylematy i wybory terminologiczne. Pojęcie <i>ius dissidentium</i> ..	286
Część szósta. <i>Ius dissidentium</i> a dogmatyka i prakseologia korporacyjnego <i>modi decidendi</i> w spółkach kapitałowych	291
Rozdział I. Wprowadzenie	293
Rozdział II. Zasada majoryzacji i jej moralno-filozoficzne uzasadnienie	295
§ 73. Geneza zasady rządów większości i jej legitymizacja w filozofii politycznej	295
§ 74. Koncepcja <i>Hirschmanna</i> : „bezsilny głos” i wyjście z organizacji jako <i>ultima ratio</i>	299
§ 75. Wnioski z rozważań moralno-filozoficznych i ich adaptacja do stosunków spółkowych	300
Rozdział III. Zasada majoryzacji w aspekcie prakseologicznym. . .	303
§ 76. Funkcjonalno-ekonomiczne uzasadnienie zasady majoryzacji ..	303
§ 77. Zasada majoryzacji jako szczególna klauzula adaptacyjna stosunku spółki kapitałowej	304

Rozdział IV. Deficyty zasady majoryzacji	307
§ 78. Konflikt interesów jako ograniczenie optymalizacyjnej funkcji majoryzacji	307
§ 79. Zasada (<i>de iure</i>) władzy większości a praktyka (<i>de facto</i>) władzy mniejszości	309
§ 80. Zasada proporcjonalności praw wobec braku proporcjonalności rozstrzygnięć	310
Rozdział V. Konflikt dogmatyczny: majoryzacja a konsensualność w prawie spółek kapitałowych	313
§ 81. Punkt wyjścia: konsensualność jako zasada prawa cywilnego ..	313
§ 82. Koncepcje uzasadniające prymat zasady majoryzacji nad zasadą konsensualności w prawie spółek kapitałowych.	314
I. Zasada proporcjonalności wkładów i praw wspólniczych jako uzasadnienie dla zasady majoryzacji	314
II. Zasada równego traktowania wspólników jako meta-uzasadnienie zasady majoryzacji	315
§ 83. Koncepcje „godzące” zasadę majoryzacji z zasadą konsensualności	316
I. Koncepcja zgody blankietowej	316
II. Poszukiwanie uzasadnienia dla zasady władzy większości w uwarunkowaniach realizacji wspólnego celu wspólników. .	319
§ 84. Podsumowanie i uporządkowanie koncepcji odnoszących się do relacji między zasadą konsensualności a zasadą majoryzacji. .	320
Rozdział VI. Immanentne granice władzy większości	323
§ 85. <i>Affectio societatis</i> jako wyznacznik zakresu władzy większości	323
I. Poglądy doktrynalne na pojęcie i znaczenie <i>affectio societatis</i> w polskim prawie spółek	323
II. Synteza i ewaluacja poglądów doktryny	332
1. Deficyty metodyczne	332
2. Prymat subiektywnego (empirycznego) ujęcia <i>affectio societatis</i> w doktrynie	333
3. Marginalne znaczenie praktyczne koncepcji <i>affectio societatis</i> w prawie polskim.	335
III. Propozycja objaśnienia <i>affectio societatis</i> przez pryzmat ekonomicznej teorii umów	335
IV. Obiektywne (normatywne) ujęcie <i>affectio societatis</i>	339
§ 86. Zakres konsensusu korporacyjnego na tle arystotelesowskiej koncepcji przyczynowości	342
§ 87. Teoria zasadniczych podstaw spółki	346
Rozdział VII. Dialektyka fundamentalnych zmian korporacyjnych: konsensualność – majoryzacja – dysocjacja	349
§ 88. Konsensualność i majoryzacja w perspektywie historyczno-ewolucyjnej.	349

§ 89. Formy zjawiskowe (przypadki) konsensualności w polskim prawie spółek kapitałowych	353
I. Jednomyślność w spółce kapitałowej w organizacji	353
II. Jednomyślność jako gwarancja proceduralna rzetelności zwoływania i odbywania walnych zgromadzeń.	354
III. Jednomyślność przy „cofnięciu” rozwiązania spółki z o.o. ...	355
IV. Wymóg zgody określonych współników	355
V. „Niepisane” wymogi jednomyślności.	356
1. Wprowadzenie	356
2. Problem wymogu jednomyślności w spółce z o.o.	357
3. Problem wymogu jednomyślności w spółce akcyjnej. ...	360
4. Studium problemowe I: tryb właściwy dla zmian w zakresie zbywalności praw udziałowych.	361
A. Następcze zaostrenie zasad zbywania udziałów w spółce z o.o.	361
B. Następcza liberalizacja zbywalności udziałów w spółce z o.o.	362
C. Następcze wprowadzenie ograniczeń zbywalności akcji imiennych	364
D. Następcze uchylene ograniczeń w zbywaniu akcji imiennych	366
5. Studium problemowe II: tryb właściwy do wprowadzenia do umowy/statutu spółki kapitałowej zapisu na sąd polubowny (klauzuli arbitrażowej)	366
§ 90. Synteza majoryzacji i konsensualności w obliczu fundamentalnych zmian korporacyjnych: tryb obejmujący przyznanie <i>ius dissentium</i> jako <i>sui generis</i> jednomyślność	369
Rozdział VIII. Zasada majoryzacji a możliwość zniweczenia zmiany korporacyjnej: stosunek <i>ius dissentium</i> do powództwa o uchylene bądź stwierdzenie nieważności uchwały	373
Rozdział IX. <i>Ius dissentium</i> w świetle ekonomicznej analizy prawa	381
§ 91. Wprowadzenie	381
§ 92. Konflikt agencyjny: koncepcje objaśniające <i>ius dissentium</i> jako środek ochrony mniejszości	383
I. <i>Ius dissentium</i> jako środek pozytywnej selekcji reorganizacji budujących wartość spółki	383
II. <i>Ius dissentium</i> jako środek rynkowej presji w kierunku zbliżania interesów większości i mniejszości.	386
III. „Uboczne” konsekwencje <i>ius dissentium</i> w zakresie poprawy dostępu mniejszości do informacji o spółce	387
IV. Teoria „bodźców menedżerskich”	388

V. Teorie subiektywne odwołujące się do potrzeby uwzględnienia heterogenicznych preferencji inwestycyjnych i ochrony przed zmianą profilu ryzyka	388
§ 93. Objasnienie <i>iuris dissidentium</i> przez pryzmat interesu spółki i wspólników większościowych	392
I. Uzasadnienie związane z redukcją kosztów pozyskania kapitału (<i>equity</i>) przez spółkę	392
II. Legitymizacja majorityzacji i eliminacja tzw. problemu „wyczekiwania” (<i>hold-out</i>)	393
§ 94. Koncepcje związane z interesem publicznym – uzasadnienie <i>iuris dissidentium</i> z punktu widzenia ekonomii dobrobytu	394
I. Ułatwienie agregacji zasobów koniecznych do prowadzenia kapitałochłonnych projektów przemysłowych, infrastrukturalnych i rozwojowych	394
II. Pozytywna selekcja konsolidacji kreujących wartość	395
III. Optymalizacja kosztów transakcyjnych reorganizacji korporacyjnych	396
IV. Usprawnienie egzekwowania praw mniejszości przez implementację modelu tzw. samowykonalnego prawa spółek	397
§ 95. Koszty <i>iuris dissidentium</i>	398
I. Wprowadzenie	398
II. Koszt <i>iuris dissidentium</i> z punktu widzenia mniejszości	398
III. Koszt <i>iuris dissidentium</i> z punktu widzenia większości oraz interesu spółki	399
IV. Koszt <i>iuris dissidentium</i> z punktu widzenia interesu publicznego	400
§ 96. Synteza i wnioski dla prawa polskiego	400
Część siódma. <i>Ius dissidentium</i> w perspektywie komparatystycznej	405
Rozdział I. Uwagi wprowadzające	407
Rozdział II. Prawo niemieckie	411
§ 97. Wprowadzenie	411
§ 98. Zawarcie umowy koncernowej (§ 305 AktG)	412
§ 99. Fuzja skutkująca zmianą formy prawnej bądź ograniczeniami zbywalności praw udziałowych (§ 29 UmwG)	414
§ 100. Emigracyjna fuzja transgraniczna (§ 122i UmwG)	417
§ 101. Podział ze zmianą formy prawnej (§ 29 w zw. z § 125 UmwG)	418
§ 102. Przekształcenie (§ 207 UmwG)	419
§ 103. Delisting	420
§ 104. Transformacje z wykorzystaniem spółki europejskiej z siedzibą w Niemczech (§ 7, 9, 12 SEAG)	424
§ 105. Podsumowanie	425

Rozdział III. Prawo szwajcarskie	427
Rozdział IV. Prawo holenderskie	429
Rozdział V. Prawo duńskie	431
Rozdział VI. Prawo francuskie	435
§ 106. Generalna powściągliwość ustawodawcy francuskiego w zakresie przyznawania praw wyjścia	435
§ 107. Szczególne przypadki praw wyjścia w spółkach publicznych ..	436
§ 108. Alternatywne sposoby ochrony wspólników mniejszościowych	437
Rozdział VII. Prawo włoskie	439
§ 109. Wprowadzenie	439
§ 110. <i>Ius dissidentium</i> i inne prawa wyjścia w spółce akcyjnej (S.p.A.)	440
I. Katalog przyczyn uzasadniających <i>ius dissidentium</i>	440
II. Tryb realizacji prawa wyjścia	441
III. Ustalenie i weryfikacja wysokości spłaty dla ustępujących akcjonariuszy	442
IV. Prawo akcjonariusza niepublicznej spółki akcyjnej do ustąpienia za wypowiedzeniem (<i>ad nutum</i>)	443
§ 111. <i>Ius dissidentium</i> i inne prawa wyjścia w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (S.r.l.)	444
I. Katalog przyczyn uzasadniających <i>ius dissidentium</i>	444
II. Sposób ustalenia i weryfikacji wysokości spłaty dla ustępujących wspólników	445
III. Prawo do ustąpienia z S.r.l. za wypowiedzeniem (<i>ad nutum</i>)	445
§ 112. Koncernowe prawo wyjścia	445
§ 113. Szczególne <i>ius dissidentium</i> w związku z następczym wprowadzeniem bądź uchYLENIEM klauzuli arbitrażowej w umowie/statucie spółki	447
§ 114. Podsumowanie	447
Rozdział VIII. Prawo hiszpańskie	451
§ 115. Wprowadzenie	451
§ 116. Istotna zmiana przedmiotu (działalności) spółki	452
§ 117. Przedłużenie czasu trwania spółki	453
§ 118. „Cofnięcie” rozwiązania spółki	453
§ 119. Zmiany w zakresie dodatkowych obowiązków wspólnika wobec spółki	454
§ 120. Zmiana reżimu obrotu prawami udziałowymi	454
§ 121. Przekształcenie (zmiana formy prawnej) spółki	455
§ 122. Migracja jurysdykcja (zmiana <i>lex societatis</i>)	455
§ 123. Niewypłacanie dywidend	455

§ 124. Transformacje z udziałem spółki europejskiej (SE)	457
§ 125. Kontraktowe prawo wyjścia ze spółki i jego ustawowe obwarowania	457
§ 126. Podsumowanie	457
Rozdział IX. Prawo brytyjskie	459
§ 127. Wprowadzenie	459
§ 128. Fuzja restrukturyzacyjna.	460
§ 129. Przekształcenie spółki publicznej w niepubliczną	462
§ 130. Podsumowanie	463
Rozdział X. Prawo ukraińskie	465
§ 131. Uwarunkowania historyczne i instytucjonalne ukraińskiego prawa spółek	465
§ 132. Inspiracje modelem tzw. „samowykonalnego” prawa spółek . .	466
§ 133. Szeroki zakres praw wyjścia w prawie ukraińskim	467
Rozdział XI. Prawo amerykańskie	469
§ 134. Wprowadzenie	469
§ 135. Przypadki uzasadniające prawo wyjścia	473
I. Łączenie się spółek (<i>statutory merger</i>)	473
1. Uwagi wprowadzające	473
2. Przypadek „klasyczny”	475
3. Fuzja „bagatelna” (<i>small scale merger</i>).	475
4. Fuzja uproszczona (<i>short form merger</i>).	476
II. Wymiana akcji (<i>stock swap</i>)	477
III. Wymiana akcji za aktywa (<i>stock-for-assets swap</i>).	479
IV. Sprzedaż przedsiębiorstwa (<i>asset sale</i>).	480
V. Nabycie akcji (<i>stock sale</i>)	481
VI. Fuzje i inne reorganizacje „trójkątne” (<i>triangular reorganizations</i>)	482
1. Wprowadzenie	482
2. Typowe rodzaje (konstelacje) reorganizacji trójkątnych . .	482
A. Zwyczajna fuzja trójkątna (<i>forward triangular merger</i>).	482
B. Odwrócona fuzja trójkątna (<i>reverse triangular merger</i>).	483
C. Odwrócona trójkątna zamiana akcji na aktywa (<i>reverse triangular stock-for-assets-swap</i>).	484
3. Przeciwdziałanie ukrócaniu praw mniejszości przy wykorzystaniu złożonych struktur transakcyjnych – tzw. <i>de facto merger doctrine</i>	485
VII. Istotna zmiana umowy spółki	487
VIII. Przekształcenie i migracja międzyjurysdykcyjna	489
§ 136. Ograniczenie dostępności <i>dissenters' right</i> w związku z możliwością wyjścia za pośrednictwem rynku (<i>market-out exception</i>).	490

§ 137. Stosunek do innych instrumentów ochrony mniejszości – problem wyłączności <i>dissenters' right</i>	491
§ 138. Procedura realizacji <i>dissenters' right</i>	493
§ 139. Wysokość ceny odkupu	497
I. Wprowadzenie	497
II. Zasady nadrzędne	498
1. Zasada słusznej wartości według wyceny funkcjonującego przedsiębiorstwa (<i>going concern</i> <i>value</i>)	498
2. Zasada uwzględniania wartości według stanu sprzed transakcji (<i>pre-transaction value</i>)	498
3. Zasada nieuwzględniania dyskonta ani premii „mniejszościowej” (<i>no minority discount/premium</i>)	500
III. Metody wyceny	501
1. Tradycyjne podejście: <i>Delaware Block Method</i>	501
A. Zasada średniej ważonej różnych metody wyceny.	501
B. Komponent I: Wycena według wartości rynkowej	502
C. Komponent II: Wycena według wartości księgowej	502
D. Komponent III: Wycena według wartości przychodowej	503
E. Zasada sędziowskiej swobody w wazeniu wyników metod cząstkowych	504
2. Krytyka tradycyjnego podejścia i deficyty <i>Delaware</i> <i>Block Method</i>	504
3. Nowoczesne podejście: <i>Weinberger-case</i>	505
§ 140. Podsumowanie	506
Rozdział XII. Prawo japońskie	509
§ 141. Wprowadzenie	509
§ 142. Zmiany pozycji korporacyjnej akcjonariuszy	510
I. Katalog zmian w zakresie pozycji korporacyjnej akcjonariuszy obwarowanych prawem wyjścia	510
II. Przesłanki i procedura realizacji prawa wyjścia	510
III. Cena odkupu i jej weryfikacja	511
§ 143. Prawo wyjścia w związku ze zbyciem przedsiębiorstwa	511
§ 144. Prawo wyjścia w związku z łączeniem, podziałem i przekształceniem (zmianą formy) spółki	512
§ 145. Podsumowanie	513
Rozdział XIII. Prawo europejskie	515
§ 146. Rozporządzenie w sprawie statutu spółki europejskiej (<i>Societas Europaea</i>)	515
§ 147. Projekt rozporządzenia o statucie europejskiej spółki prywatnej (<i>Societas Privata Europaea</i>)	516
§ 148. Projekt europejskiej ustawy modelowej (EMCA)	518

Rozdział XIV. Perspektywa prawno porównawcza – próba syntezy	521
§ 149. Przegląd i uporządkowanie <i>iurum dissidentium</i>	521
§ 150. Obserwacje i tezy podsumowujące	528
I. Perspektywa transatlantycka	528
II. „Scentralizowane” vs „sektorowe” podejście legislacyjne do regulacji <i>iurum dissidentium</i>	529
III. Próba wyjaśnienia różnic w zakresie rozpowszechnienia <i>iurum dissidentium</i> w różnych systemach praw obcych	530
1. Wprowadzenie	530
2. Prawdliwość dogmatyczna: związek <i>iuris dissidentium</i> z prawem głosu w świetle studium komparatystycznego	531
3. Zależność funkcjonalna: <i>ius dissidentium</i> a inne instytucje prawne	532
A. <i>Ius dissidentium (ex ante)</i> a prawo wyjścia z ważnych powodów (<i>ex post</i>)	532
B. <i>Ius dissidentium</i> a mechanizmy wyjścia w związku z obowiązkowymi wezwaniem w spółkach publicznych	534
C. Inne współzależności i ekwiwalencje funkcjonalne	534
IV. Praktyczne znaczenie <i>iurum dissidentium</i> w ujęciu porównawczym	535
Część ósma. Uwarunkowania i wytyczne konstytucyjne	537
Rozdział I. Konstytucjonalizacja prawa spółek	539
§ 151. Wpływ Konstytucji RP na prawo prywatne: „promieniowanie” i skutek poziomy	539
§ 152. Perspektywy konstytucyjnej oceny i wzorce hierarchicznej kontroli norm prawa spółek	544
Rozdział II. Prawa udziałowe jako przedmiot ochrony własności	547
§ 153. Ochrona własności na podstawie art. 21 i 64 Konstytucji RP	547
§ 154. Ochrona własności w prawie międzynarodowym – gwarancje wynikające z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka	553
I. Rozumienie i zakres prawnomiędzynarodowej ochrony prawa własności w EKPC	553
II. Ochrona własności w orzecznictwie strasburskim a prawo spółek	555
§ 155. Konstytucyjna i prawnomiędzynarodowa ochrona własności a uznaniowość ustawodawcy zwykłego w zakresie wyboru strategii regulacyjnych	557
I. Uwagi wprowadzające	557
II. Systemowe implikacje związku między prawami wyjścia (odkupu) a „wyciśnięciem” (przymusowym wykupem)	558

III. Problem adekwatności konstytucyjnych gwarancji własności do oceny zakresu przyznania i ukształtowania przez ustawodawcę <i>iurum dissidentium</i>	560
1. Brak stanowiska doktryny w przedmiocie konstytucyjnych wytycznych dla przyznania przez ustawę <i>iurum dissidentium</i>	560
2. Test redukcyjny: obligatoryjność czy fakultatywność <i>iurum dissidentium</i> przy fundamentalnych zmianach korporacyjnych?	561
3. Problem zastosowania konstytucyjnego wzorca ochrony praw nabytych do relacji korporacyjnych	561
4. Koncepcja związana z ingerencją w prawo własności	563
5. „Zasiedzenie” konstytucyjnego standardu siłą tradycji prawnej?	568
6. Koncepcja „włączenia” standardu konstytucyjnego przez suwerenną decyzję ustawodawcy.	568
7. Problem słuszności dychotomii: „dobrowolność” a „przymusowość ustąpienia ze spółki”	571
IV. Problem ustalenia wysokości ceny akcji/udziałów ustępujących wspólników w świetle konstytucyjnych gwarancji prawa własności	573
§ 156. Wnioski	575
I. Zakres konstytucyjnej determinacji sposobów ochrony praw mniejszości	575
II. Gwarancje konstytucyjne w zakresie wysokości spłaty, tj. słusznej ceny odkupu akcji/udziałów ustępujących wspólników	579
Rozdział III. Gwarancje proceduralne dotyczące <i>iuris dissidentium</i> – konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 Konstytucji RP) oraz zasady rzetelności proceduralnej (art. 78, 176 ust. 1 Konstytucji RP)	583
§ 157. Samoistny oraz pomocniczy wymiar konstytucyjnego prawa do sądu	583
§ 158. Znaczenie prawa do sądu w sprawach z zakresu prawa spółek	584
§ 159. Problem instancyjności i środków odwoławczych w postępowaniu o ustalenie wysokości spłaty (wynagrodzenia za akcje/udziały) ustępujących wspólników	585
I. Kluczowe znaczenie proceduralnych gwarancji w zakresie ustalania i weryfikacji wysokości spłaty	585
II. Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego na temat dostępności środków odwoławczych w sporze o wysokość wynagrodzenia ustępujących wspólników	586
III. Krytyka stanowiska Trybunału Konstytucyjnego	588

1. Problem zbiegu trybów proceduralnej ochrony ustępujących akcjonariuszy	588
2. Przesłanka „sprawy od początku do końca”	589
§ 160. Wnioski odnośnie do konstytucyjności istniejących gwarancji proceduralnych	594
Część dziewiąta. Wnioski finalne	597
Rozdział I. Wnioski cząstkowe i stadialne – odesłanie	599
Rozdział II. Wnioski <i>de lege lata</i>	601
Rozdział III. Wnioski <i>de lege ferenda</i>	613
Indeks rzeczowy	617